

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

Plzeň 2022

Tereza Piskláková

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

Bakalářská práce

Mazel tov!

Tereza Piskláková

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Specializace Mediální a didaktická ilustrace I.

Bakalářská práce

Mazel tov!

Tereza Piskláková

Vedoucí práce: akad. mal. Renáta Fučíková
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tereza PISKLÁKOVÁ**
Osobní číslo: **D19B0013P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Mediální a didaktická ilustrace**
Téma práce: **ILUSTROVANÁ KNIHA**
Zadávající katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Kompletní ilustrační a grafické řešení klasického či nového textu, beletrie, poezie, naučná literatura, minimální rozsah funkční knihy 40 stran.

Tvůrčí záměr: Záměrem je vytvořit návrh funkční umělecké publikovatelné knihy.

Způsob realizace: Technika realizace vyplyne v průběhu přípravných kreseb, skic a následných zkoušek.

Cíl: Cílem práce je vytvořit knihu, která bude řešit dané téma.

Předpokládaný charakter výstupu: Výstupem budou 3 kopie knihy s minimálním počtem 20 ilustrací.

Rozsah průvodní zprávy: Průvodní zpráva bude vytvořena v rozsahu minimálně 3 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

RAKOUS, Vojtěch. *Modche a Rézi*. Ilustroval Darja ČANČÍKOVÁ. V Praze: G plus G, 2009. ISBN 978-80-87060-17-9.

MALÝ, Radek. *Dlouhá noc muzejní myši, aneb, V muzeu nemají živá zvířata co dělat!*. Ilustroval Filip POŠIVAČ. Praha: Národní muzeum, 2020. ISBN 978-80-7036-631-8.

SÍS, Petr. *Strom života: kniha o životě přírodovědce, geologa a myslitele Charlese Darwina*. 2. české vydání. Přeložil Viktor JANIŠ. V Praze: Raketa, 2015. ISBN 978-80-86803-36-4.

DVOŘÁK, Jiří. *Rostlinopis: podivuhodné pravdy a úmysly ze zeleného světa*. Ilustroval Alžběta SKÁLOVÁ. Praha: Baobab, 2012. ISBN 978-80-87060-62-9.

ŠAŠEK, Miroslav. *To je Izrael*. I. vydání. Přeložil Jiří DVOŘÁK. Praha: Baobab, 2017. To je.. ISBN 978-80-7515-059-2.

JANOTKA, Miroslav a Karel LINHART. *Zapomenutá řemesla: vyprávění o lidech a věcech*. Praha: Svoboda, 1984. Členská knihnice (Svoboda).

Vedoucí bakalářské práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **31. května 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. září 2021

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2022

.....

podpis autora

OBSAH

1. POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY	
1.1 Rešerše zvoleného tématu	8
1.2 Reflexe a dokumentace procesu tvorby	10
2. POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ	11
3. RESUMÉ	12
4. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	13
5. SEZNAM PŘÍLOH	14

1 POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY

1.1 Rešerše zvoleného tématu

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila obřadní rituály z cyklu židovského života. V ilustrované maketě publikovatelné knihy představuji dva z rituálů, židovskou svatbu a obřad *bar/bat micva*. V budoucnu bych ráda přidala ještě kapitoly o obřadu *brit mila* - obřad vítání narozeného židovského chlapce provedením rituální obřízky, a *simchat bat* - obřad k přivítání a pojmenování narozené židovské dívky. Tyto dva obřady by byly první kapitolou týkající se začátku nového života. Poslední ze čtyř kapitol by byla věnována pohřbu a truchlení. Kniha by tedy byla tvořena ze čtyř kapitol obsahujících obřady, které člověka provázejí od jeho narození po smrt. Vzhledem k velkému rozsahu tohoto tématu jsem se v bakalářské práci věnovala pouze dvěma obřadům, které jsou zpracovány ve dvou kapitolách.

Židovská tematika mě odjakživa velmi přitahovala. Hlavním důvodem tohoto zájmu je fakt, že má rodina má židovské kořeny. Někteří členové rodiny dodnes aktivně dohledávají informace do rodokmenu a stále ho rozšiřují. Ženy z mé široké rodiny, které historicky pocházejí ze stejné židovské větve, se jednou ročně scházejí a společně sdílí, co je v jejich životech a rodinách nového a jaké nové informace se podařilo dohledat a přidat do rodinného stromu.

Na základní škole jsem navštěvovala kroužek s názvem „lidové tanečky“. Ve skutečnosti se ale jednalo o izraelské lidové tance, které jsme ve skupince mých spolužaček předváděly na školních besídkách a akcích. Původ tanců nás v té době nijak moc nezajímalo, bavilo nás tančit kruhové tance a řešily jsme, která z nás má nejhezčí sukni. Teprve v dospělosti si uvědomuji, jak jsem byla židovskou kulturou přirozeně ovlivněna.

Důležitý životní mezník, který mě nasměroval k mé budoucí profesi ilustrátorky, byla účast ve výtvarné soutěži vypsané Památníkem Terezín, do které mě přiměla poslat práci moje paní učitelka na základní škole. Byl to pro mě první moment, kdy jsem před sebou měla téma k výtvarnému zpracování, ke kterému jsem si musela dohledat informace a dojít k emoci ve výtvarném vyjádření. Proces hledání a tvoření mě zaujal a byl pro mě objevným. Přestože jsem v soutěži několikrát po sobě vyhrála, nebylo pro mě výborné umístění to nejdůležitější. Důležitá pro mě byla samotná cesta tvorby.

Po přijetí do ateliéru ilustrace k paní Fučíkové bylo naším prvním společným projektem *Záhadné pouto*. Kniha a putovní výstava, která vznikla k výročí 30 let od

znovuobnovení diplomatických vztahů mezi tehdejším Československem a státem Izrael. Moje ilustrace se staly hlavním vizuálem projektu.

Při hledání tématu mé bakalářské práce mi téma z prostředí judaismu vyplynulo jako přirozené vyústění těchto spojujících momentů. Po osobním průzkumu českého knižního trhu jsem si uvědomila, že chybí ilustrované knihy didaktického typu na téma židovských obřadů. V zahraničí najdeme mnoho ilustrovaných knížek pro děti o židovských svátcích, ale o židovských obřadech jich mnoho není.

Obřad přivítání nebo přijetí novorozence, obřad přerodu z dítěte na dospělého zodpovědného jedince, rituál spojující dva lidi do svazku manželského a v poslední řadě obřad rozloučení se zesnulým a truchlení blízkých. Tyto životní momenty zahrnuje snad každé náboženství a kultura a vtiskla jim svůj vlastní obsah a symboly. Cítíme, že tyto okamžiky jsou něčím výjimečným a to nejen pro samotného člověka, který rituálem prochází, ale i pro jeho rodinu a blízké. Přechodové rituály nás provázejí od samého počátku existence lidstva. Pomáhají člověku projít zásadní životní změny k novým začátkům. Umožní vědomě prožít přerod a dát prostor emocím, které s životní změnou souvisí, ať se jedná o smutek nebo radost.

Dalším důvodem volby tohoto tématu je rostoucí antisemitismus, který v současné nelehké době v určitých skupinách vzrůstá. Myslím si, že pokud má člověk možnost pochopit a poznat původ a vývoj něčeho neznámého, může to mít u některých lidí v budoucnu kladný vliv na to, že odolají manipulaci nepravdivými argumenty, obviněním, vlnám neopodstatněné agrese a nenávisti.

Jedním z cílů knihy je také představit moderní judaismus. Sama jsem si určitou dobu židovství spojovala pouze s dějinami druhé světové války a holocaustu. Chtěla jsem židovství více pochopit a vnímat ho skrze jeho naplnění a podstatu, kterou lidem do jejich životů přináší. V knize se věnuji reformní, progresivní větvi judaismu, která podle mě otevírá v dnešní době vřelý a svobodný prostor.

Myslím si, že téma rituálů je v každé společnosti velmi podstatné a kniha o židovských obřadech by přinesla dostatek informací a pomohla čtenářům všech věkových kategorií mnohé pochopit.

1.2 Reflexe a dokumentace procesu tvorby

Poté co jsem se rozhodla, jakému tématu bych se v bakalářské práci ráda věnovala, začala jsem samostudiem, abych se v tématu lépe orientovala. Vedle četby odborných knih jsem navštívila i Židovské muzeum v Praze, kde se v Klausově synagoze nachází expozice židovských tradic a zvyků. Celá jedna část expozice je věnována právě židovským obřadům. Následně jsem se zaměřila na samotnou strukturu a obsah knihy. Velmi nápomocná mi byla paní Tereza Gafna Váňová z Lauderovy školy v Praze. Společně jsme stanovily pevnou strukturu knihy. Na začátku každé kapitoly věnující se jednotlivým obřadům se nastíní historie a jejich vývoj, poté se detailně představí obřad v jeho moderní podobě a další část kapitoly se soustředí na předměty a některé pojmy, které jsou součástí ceremonie. Pomocí ilustrací a krátkých pasáží textu by tak měl být čtenáři obřad objasněn i s okolními náležitostmi a symboly.

Po nákresech a rozvržení skic jsem začala pracovat na samotné výtvarné části. Osobně mám ráda knihy menšího formátu, proto jsem také zvolila intimnější formát, který ale dává příjemný prostor celostránkovým ilustracím a drobné ilustrace se v něm neztrácejí. Ilustrace jsem tvořila jedním odstínem barvy, která je svými vlastnostmi podobná inkoustu a akvarelu. Pracovala jsem s ní několika způsoby. Buďto jsem zapouštěla barvu do vodou ohraničeného tvaru, nebo jsem pracovala s plochou celého navlhčeného akvarelového papíru, na kterém jsem barvu regulovala buď zapouštěním nebo vymýváním štětcem.

V průběhu práce jsem měla možnost konzultovat proces tvorby projektu s reformním rabínem Davidem Maxou, který k maketě knihy napsal předmluvu.

Text, který jsem do knihy napsala, není v tuto chvíli hlavním cílem práce, pouze doplňuje ilustrace. Soustředila jsem se hlavně na výtvarný výraz a samotnou strukturu knihy. Intenzivnější práce s textem by nastala, pokud by došlo v budoucnu k publikaci knihy.

Zvolila jsem název knihy *Mazel tov!*, což je radostné zvolání, které bychom mohli přeložit jako “hodně štěstí” nebo “blahopřeji”. V doslovném překladu znamená *mazel* - nebeské těleso a *tov* - dobrý, tedy můžeme chápat, jako být pod šťastnou hvězdou. Na to odkazuje motiv hvězd na předsádce i dekor synagogy na obalu knihy.

Po dokončení ilustrací jsem se věnovala jejich úpravám v grafickém editoru Adobe Photoshop. Grafickou stránku knihy a volbu vhodného fontu jsem konzultovala s grafikem Filipem Heydukem. V Adobe InDesign jsem pak následně řešila grafickou úpravu, tedy sazbu textu a umístění ilustrací. Výrobu a tisk knihy jsem svěřila tiskárně Indigoprint v Praze.

Po celou dobu práce mi byla velkou oporou paní Renáta Fučíková, se kterou jsem práci konzultovala a která přinášela důležité podněty k samotným ilustracím i ke grafické úpravě knihy.

2 POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ

Výsledkem díla je autorská didaktická kniha *Mazel tov!*, která má za cíl výtvarně zajímavým a poutavým způsobem přiblížit čtenáři židovské obřady *bar/bat micva* a svatbu. Formát knihy je 18,5 x 22,5 cm. Je šita klasickou vazbou V8. Počet stran je 74. Pro tisk byl použit papír munken Polar 150g.

Pro sazbu jsem použila kombinaci písma Mirador a Helvetica. První řez písma Mirador demo je použit pouze na samotný název knihy, ostatní nadpisy jsou vytvořeny tenčím řezem Mirador book. Nadpisy a doplňující informace jsou přebarveny do základní modré CMYK barvy. Písmo Helvetica je použito na samotné texty knihy. Využívala jsem řezy Helvetica light a bold v černé barvě. Helvetica light italic jsem využila na odborné názvy, jako je např. *talit*, *tfilin*, *chupa*, atd.

Na každé dvoustraně knihy je umístěno několik drobných ilustrací nebo jeden velký malovaný výjev s menším množstvím textu, vztahujícím se k danému tématu. Texty jsou poměrně krátké, aby nebyl čtenář unaven dlouhým pročitáním, ale obsahově detailně popisné, aby mu bylo předáno co nejvíce informací. Text není v tuto chvíli primárním cílem práce.

Ilustrace jsou malované na akvarelovém papíru CANSON 300g. K tvorbě barevných ilustrací jsem použila jedinou barvu MOLOTOW Aqua ink Black, která má vlastnosti na bázi inkoustu a akvarelu. Technikou zapouštění a vymývání barvy dovoluje inkoust vyniknout bohatým valérům. Barva se stává jednotícím prvkem celé knihy. I přesto, že se jedná pouze o jeden základní odstín černé barvy, vytváří pomocí různých technik další řadu bohatých odstínů, které se pohybují v rozmezí černé, modré, fialové až po růžovou.

Myslím, že kniha by mohla být přínosná nejen starším dětem a teenegarům, ale i dospělým, kteří se chtějí více dozvědět o židovské kultuře. Přináší ukázkou moderního judaismu a osvětluje mnoho pojmů, se kterými se mohl čtenář již dříve setkat. Věřím, že poznání židovských obřadů a jejich pochopení je pro společnost velmi důležité a nutné.

3 RESUMÉ

The topic of my bachelor thesis is the illustrated author's didactic book *Mazel tov!*. The book deals with Jewish ceremonies throughout life. Focuses on Jewish weddings and *bar/bat mitzvah* ceremonies. The book aims to clarify and acquaint readers with the meaning of these ceremonies.

The book is divided into two parts - chapters. Each of the parts represents the history of the ceremony and a new modern form. The book also clarifies the concepts associated with the ceremony.

The book is small in format. I created the illustration with a special paint that has the properties of ink and watercolor. Using painting techniques, several different color values can be created from one shade. I used graphics programs for the final editing. I entrusted the printing and production of the book to the professional printing studio Indigoprint.

The book is intended for older children, teenagers, but also adults who want to learn more about Jewish culture. The book provides a demonstration of modern Judaism and sheds light on many of the concepts the reader may have encountered before. I believe that understanding and knowing the facts and significance is very important and necessary for society.

4 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. NEWMAN, Ja'akov, SIVAN Gavri'el, NOSEK Bedřich, PAVLÁT Leo a ZISS Daniel. *Judaismus od A do Z: slovník pojmů a termínů*. Přeložil ZBAVITEL Dušan, přeložila ZBAVITELOVÁ Markéta. Praha: Sefer, 1992. Judaika. ISBN 80-900895-3-4.
2. NOSEK Bedřich, DAMOHORSKÁ Pavla. *Židovské tradice a zvyky*. V Praze: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1518-9.
3. VRIES, S. Ph. de. *Židovské obřady a symboly*. Praha: Vyšehrad, 2009. Světová náboženství (Vyšehrad). ISBN 978-80-7021-963-8.

5 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Skici

Příloha 2

Skici

Příloha 3

Ukázka finálních ilustrací

Příloha 4

Ukázka finálních ilustrací

Příloha 5

Ukázka finálních ilustrací

Příloha 6

Ukázka finálních ilustrací

Příloha 7

Ukázka finálních ilustrací

Příloha 8

Ukázka finálních ilustrací

Příloha 9

Ukázka finálních ilustrací

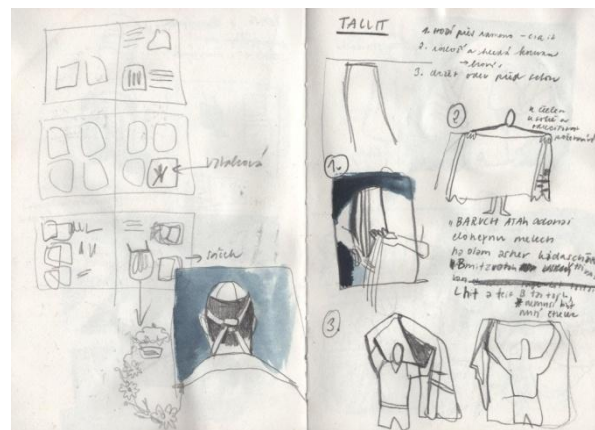
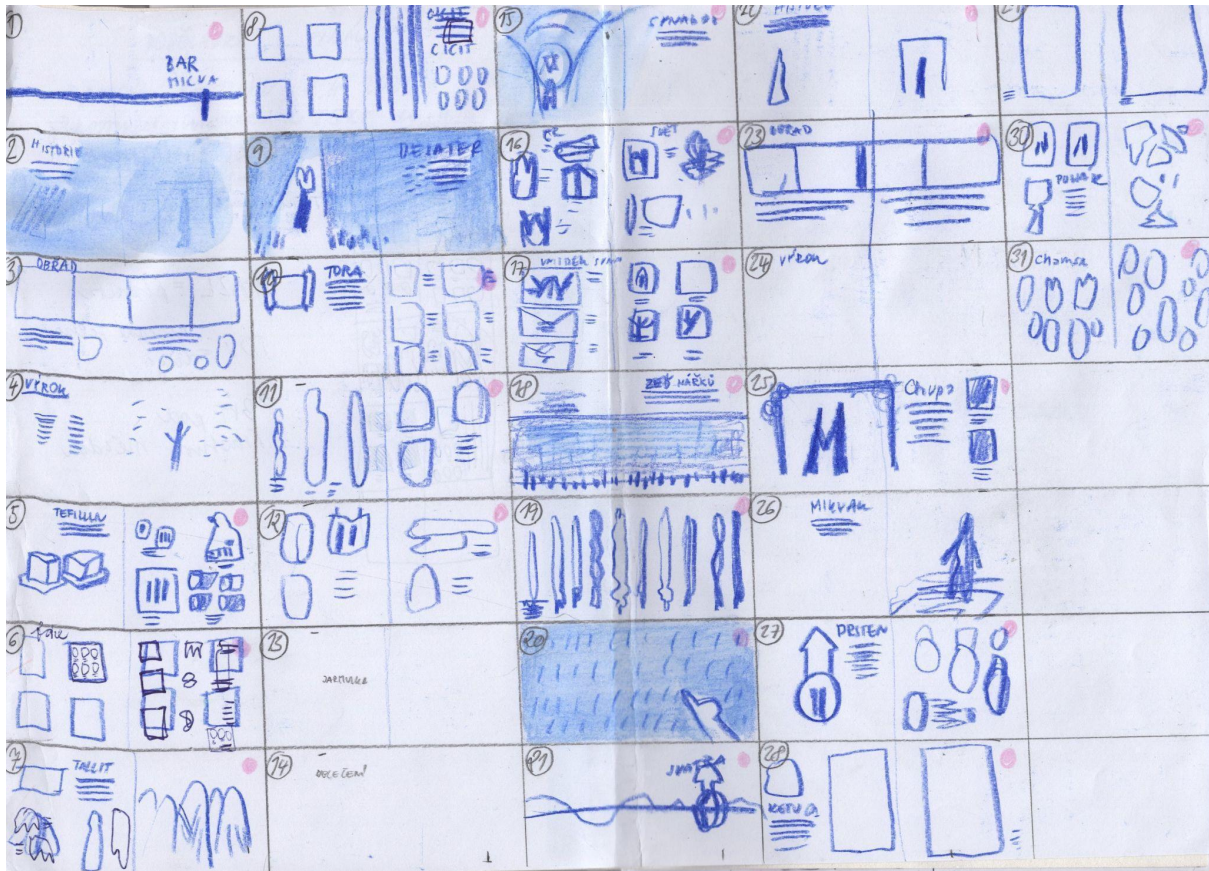
Příloha 10

Ukázka finálních ilustrací

Příloha 11

Obálka a předsádka knihy

Příloha 1
Skici

Příloha 3

Ukázka finálních ilustrací

Bar micva Bat micva

Samotný obřad předchází roční nebo několikrát roční přípravy a studium, které chlapec nebo dívka chystají se na své vlastní bar/bat micva absolují. Příprava souvisí se studiem a pochopením Tóry a židovské kultury a občanským dovtorováním micvat. Chlapec se začne učit naazovat třím a modletbím feminky. Dívka se může zaměřit na miovu určené ženám, jako je zapalování šabatových svícnů, pedoni chaly nebo lahant ha mišpacha, rituály rodné čistoty souvisejí s měsíčním cyklem ženy. V některých liberálních komunitách se ale i dívka učí navlečení šiv a šafu, modletbím přátek.

Místem konání obřadu bar/bat micva bývá nejčastěji synagoga, v Izraeli bývá ceremonie často pořádaná u Zapsání zdi. Při bohoslužbě se seje rodina a přátelé, aby byli svědky prvního plodění dívky nebo chlapce ze svátku Tóry. Bar/bat micva dítě je vyvoláno, aby recitovalo požehnaní před a po čtení Tóry. Tato alia, vyvolání, symbolizuje nové zapájení dítěte v židovské komunitě. Dítě může zpívat celé nebo pouze část týdenního čtení Tóry, které je rozděleno do sedmi částí. Další možností textu je zpívání halfony: ta označuje úsek z prorocké knihy, jiné je v synagogách obřadně čten při šabatové, sváteční nebo postní bohoslužbě. Některé děti se umou jedné nebo více částí bohoslužby. Dítě může přednést i vlastní projev, který je také ideální příležitostí k zahájení jeho „projektu micva“ a poskytování rodinám, rodině a přátelům. Projev může zkusmat myšlenku z týdenní části Tóry nebo jakoukoliv jinou myšlenku ze svátku, která je pro dítě důležitá i v jeho vlastním životě.

Projekt micva může být něčím, co pomáhá ostatním, jako je charitativní akce, která podporu židovskou tradici, tradici laskavosti, nebo to může být individuální nějí micva, jako je každodenní modlitba.

Od počátku 13. století se stalo zvykem, že otec, jehož syn právě prošel obřadem bar micva, přinese požehnaní, v němž vyjadřuje svůj úlovev z toho, že je osvobozen od povinnosti za přespávkou svého dítěte.

Moderním zvykem v některých komunitách je házení sladkostí na konci obřadu po bar/bat chlapci či dívce. Při házení laskomím rodina a přátelé radostně pronášejí „Mazel tov!“. Sladkostí se symbolicky přje „sladký“ život, který má dítě prožít se svým vstupem do dospělosti.

I když je obřad bar/bat micva obrovským mezníkem v životě židovského dítěte, nikdy by ne mělo být pohledová jako na „absolvoování“ judaismu, ale spíše za nový začátek žitého a naplňujícího židovského života.

Tradicí oslavy nebo večírku po skončení obřadu je poměrně moderní. Rodina a přátelé se seje a společně oslavují, zpívají a tančují. Snad na každé židovské oslavě zazní hebrejská lidová píseň Hava nagila, doslova „Radujme se“.

Na oslavě se také předávají dárky bar/bat micva dítěti. V mnoha rodinách se stalo zvykem darovat peněžní dar na charitu podle výběru micva projektu, nebo přistat peníze do fondu na vysoce školu dítěte.

Bar micva je v podstatě moderní termín, neboť dívky a ženy se v minulosti a dnes dle tradice židovskému nepodléhají na veřejném náboženském životě. Za první oslavení bat micva považujeme obřad v Americe z roku 1922, kdy se „obora příkazu“ stała Judith Kaplan Eisenstein, nejstarší dcera rabína Mendelkaje Kaplana. Obřady bat micva jsou nyní důležitou součástí konzervativní, reformní a nekonztruktivní větve judaismu.

8

9

Bar micva, doslova syn přifazdu, km. ten, na něhož se vztahuje povinnost dodržovat Zákon. Jedná se vlastně o označení chlapce, který dosáhl 13 let věku a jednotu šiva z náboženského hlediska se stál zodpovědným za své jednání. Chlapec se začne přede počít na veřejném náboženském životě. Jde o dosažení duševní dospělosti, kdy je dany chlapec povinen přijí vstřední své náboženské povinnosti a je započítán do mějání. Výraz bat micva, doslova dcera příkazu, označuje náboženskou dospělost dívky po dovršení 12 let a jednotu šiva. Označení bar micva se v pohledu současného sv. více vztahuje ke dvěma oblastem. Zaprvé musíme dany termín chápat jako označení určitého věku náboženské dospělosti, za druhé je tak označována příslušná ceremonie, jež se vyvinula později.

V době Talmudu neexistovaly zvláštní obřady. Měsí by slavnostně označovali, že chlapec dosáhl věku 13 let. Jako nový dospělý byl začleněn do obce a byl automaticky oprávněn se podílet na funkcích z nichž byl vyloučen všechny neustál.

Podle některých badatelů se objevují první ověřitelné zprávy o konání ceremonie jako bar/micva až ve 13. století, z té doby pochází zprávy o vyvolání a Tole.

V 16. století je zaznamenáno konání slavnostní hostiny o doprovázení odpovědní a dává, učení výklad, vedené chlapcem a představenými jeho komunity k Tole.

6

Příloha 4 Ukázka finálních ilustrací

Mojžíš

„Deset slov“, odtud ekvivalentní řecký výraz „dekalog“, desetina. Desatero přikázání představuje základy morální příkazy, v rictí je zhuštěn zákon Boží. Podle tradice se starověcí Izraelci obětovali sedm letná po odchodu z Egypta. Bůh si k sobě na horu Sinaj zvedl Mojžíše a předal mu na kamenných deskách vytesané zákony – povinnosti vůči Bohu a vůči druhému člověku, podle kterých měl žít vyvolený národ.

Prvních pět přikázání, která byla vyryta na první desce, shrnují povinnosti člověka k Bohu, druhých pět přikázání představují správné vztahy mezi lidmi.

13

Be-rešit, doslova „na počátku“, Hebrejský název první z Pět knih Mojžíšových, obecně známé jako Genesis. Berešit vypráví o mystickém pojetí nejstarších dějů lidstva. Začíná složením světa a prvotní lid, Adama a Evi. Dále obsahuje příběhy jako je Noe a potopa, Kain a Abel, Babylonská věž, Sodoma a Gomora, obětování Izáka a nebo vznik dvádnácti izraelských kmenů.

Hebrejské označení Šemot, dosl. „jména“, je označení druhé knihy z Pět knih Mojžíšových, která je v křesťanském světě známá pod názvem Exodus. Vypráví o ústupu a otroctví Izraelců v Egyptě, o hrůzných deseti ranách egyptských, jež umožnil odchod Izraelců z Egypta pod vedením Mojžíše, kterého nechal Hospodin spolu s pronásledovanými Izraelci projít skrze Rákosové moře, zatímco se jejich pronásledovatelé utopí. Popisuje čtyřicet let putování pouští na cestě do zaslíbené země a přijetí desatera na hoře Sinaj.

Vaj-krá, Leviticus, je třetí Mojžíšovou knihou. Název Leviticus pochází z řeckého slova leuitikus, vztahující se k Levitům, jednomu z dvádnácti izraelských kmenů. Text této knihy se zaměřuje především na židovské náboženské a kulturní zákony týkající se právě kněžského kmene Leví. Dočteme se o zákonech přinášení obětí, o rituální způsobilosti - čistém a nečistém, o praktických příkazech regulující obětní a kulturní řád v chrámu.

Hebrejský název čtvrté knihy Tóry je Ba-midbar, „na poušti“, nebo také známé pod názvem Numeri. Vypráví příběh o sčítání lidu a přípravách na další putování. Vypráví o cestě ze Sinaje do Moábu, o vyslání zvědů a jejich zprávě, o stěžování si lidu a pozích během cesty Izraelců přes poušť. Do této přílohy je včleněno značné množství přílohového materiálu.

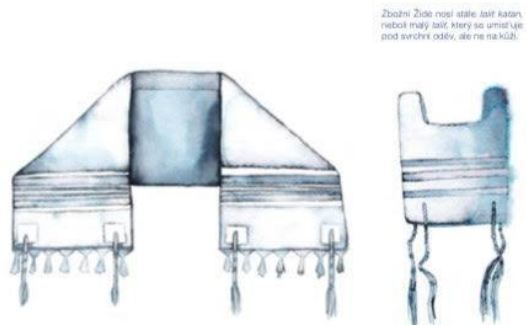
Deuteronomium, hebrejsky Devaram, je poslední knihou Tóry. Příběh pokračuje vyprávěním o východu Izraelců z Egypta a jejich putování přes poušť do zaslíbené země. Dočteme se zde o Mojžíšově poslední promluvě k Izraelskému lidu, než zůstal spáti v zaslíbenou zemi a následně zemřel na hoře Nebo. Hlavním obsahem knihy je opakování, co se událo na cestě a připomíná znovu celý Zákon.

16

17

Příloha 5 Ukázka finálních ilustrací

Zbožní Židé nosí stále talit katon, neboť mají talit, který se umísí jet pod všechny oděvy, ale ne na kůži.

Talit

Obdélníkový modlitební plášť, který nosí při modlitbách muži starší věku bar mivca, tedy třinácti let. Nosi talit je v souladu s biblickým nařizováním vyvořit třásně, cioti, na čtyřech cílech oděvu. V některých liberálních obcích není vyjímka, že talit oblékají také ženy. Bývá utkán z hedvábí nebo vlny a má na sobě obvykle několik černých nebo modrých pruhů rovnoběžných se stranami, na nichž jsou třásně. K cípům jsou připevněny čtyři dlouhé cioty a tyto střapce mají nitky spletené předepsaným způsobem. Límec vlněného talitu je často oděšen aksamot, „šlaidněm“, ze zlata nebo stříbrné niti. Každý talit musí mít minimální velikost předepsanou nálehou, což je celkový souhrn židovského náboženského práva, zvyku a tradice. Mezi příležitostmi, kdy se nosí talit, patří první bohoslužba ve všední den, o šabat, svátečních a postních třech, při odpovědní modlitbě, na Tila be-av a v přezvečer Jom Kipur. V některých komunitách získává ženou nový talit od své nevěsty ještě před samotným obřadem. Při pohřbech je zesnulý pohřbíván v rubáši a jeho talit s třásněmi se znehodnotí, nebo se třásně přímo odstraní.

27

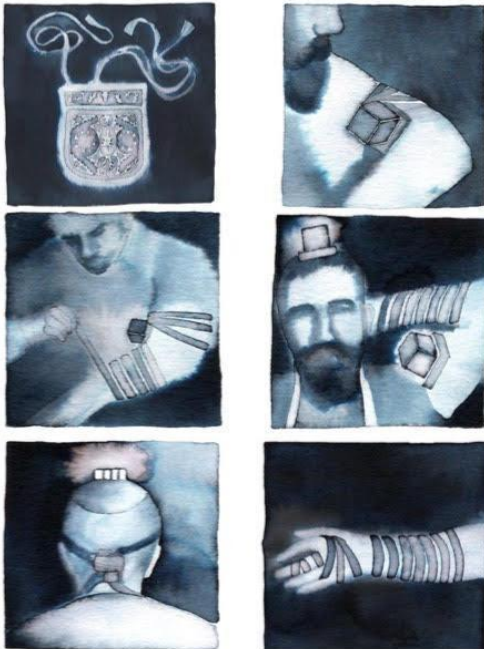

Ciotot, eg. ciot, jsou rituální třásně přivázané ke každému ze čtyř rohů modlitebního pláště. Cioti je spleten z osmi nití a podle provedení se na střapci uváže pět uzlů, které odkazují na Pět knih Mojžíšových. Povinnost nosit cioti je uvedena v Tóře. Píkaz cioti je považován za nejdůležitější mivcov vůle, neboť připomíná všechny ostatní píkazy. Mivca je náboženský předpis či píkazání. Řeč řádní nebo náboženské vztahy mezi člověkem a Bohem, dále řídí sociální vztahy mezi člověkem a člověkem. Podle samurácké tradice je celkem 613 píkazání - 248 kladných a 365 záporných. Třásně na okrajích oděvu slouží jako věčné varování před mračením úspěchem a díky jejich přítomnosti se myšlenky píkazání k Bohu.

29

Příloha 6

Ukázka finálních ilustrací

34

Nejprve otevřeme sáček opozující šlín a zkontrolujeme, zda jsou schránky stále košer, nijak nepoškozené. Šlín patřící na ruku se pokládá na slabší paži, takže pravíci si pokládají krabíčku na levou ruku a naopak. Je důležité, aby byl šlín v kontaktu přímo s paží. Skrze smyčku se černá krabíčka umístí na paži, na biceps, těsně pod bodem pokoviny mezi ramenem a loktem, přímo naproti srdci. Následně se pronese požehání. Popruh se pevněji utáhne a krabíčka se obtočí koženým popruhem. Koženým řemínkem se pokračuje v omotávání předloktí a to sedmkrát. Diagonálně přes ruku a jednou kolem dlaně, tak se ukončí první část omotávání šlín na paži a přichází chvíle na šlín umístění na hlavu. Pokládá se na hlavu tak, aby přední okraj krabíčky spočíval těsně nad vlasovou linií. Krabíčka se má vycentrovat, aby byla umístěna přímo mezi očima. Popruhy visící dříve se stáhnou po stranách hlavy přes ramena. Vzádu na hlavě by měl uzel spočívat v zátylku. Řemínky by neměly být nijak povoleno. Poslední fáze vzáru řemínků se vrací zpět ke krabíčce na paži. Řemínky se omotá kolem prostředníku, těsně pod prvním kloubem, další omotání je provedeno nad kloubem a pak zpět kolem kořene prstu. Zbývá část řemínku se omotá kolem dlaně a konec se zastrčí. Po modlitbě se šlín sundává ve stejném pořadí v opačném směru.

Na modlitebních řemínkách najdeme slovo Šačaj. Všemocný. Skládá se ze tří písmen. První z nich je zpravidla v křž na schránce šlín pro hlavu. Uzel na šiji má podobu druhého písmene a třetí najdeme ve tvaru uzlu, kterým je uzavřena schránka na ruce. Takto vybařeny, označeny a obklopeny symboly sloj. Zde již modlitba. Spolu s šlínem na sobě nese slovo Šačaj. Dole se uprostřed dlaně, kterým proniká Boží působnost. Dožákej je vše kolem něj a také on sám.

35

Synagoga

Hebrejský výraz *Bejt-mišet* sptivě opisuje podstatu synagogy, jako domu, stromšitění. Synagoga je místem modliteb, setkávání a vodšitávan o židovské víře.

Po roce 70 n. l. začaly synagogy nahrazovat zmčány Chrám a stály se centrem židovských obcí a nábožensví. V synagogách se konají bohoslužby a předčítá se Tóra. Mohou se zde konat mašit obřady - dšitka, otšitání lni meš, bar a šit mešit, švitšit nebo pošitšit.

37

Příloha 7

Ukázka finálních ilustrací

Staronová synagoga
Staronová synagoga je nejstarší památkou pražského Židovského Města a jedinou z neustatých dochovaných synagog v Evropě. Už po více než 700 let slouží jako hlavní synagoga pražské židovské obce. Původně se nazývala Hlava nebo Velká, naprosto se ztránila dalších synagog koncem 16. století se pro ni začalo užívat název Staronová. Jedna z pražských židovských pověstí vypráví, že zasažená kamenný kámen byl použitý pro stavbu synagogy, při přiněsání andělů ze zbořeného jeruzalémského Chrámu pod podmínkou, že budova navrátí zpět, až dojde k jeho obnovení. Podle jiné pověsti jsou na její půdě uloženy pozůstatky Golgotá, umřelých bytostí, kterou na ochranu pražské obce vytvořil a ochrání velký rabí Löw.

Velká synagoga v Plzni
Pražská synagoga je největší synagogou v České republice a druhou největší v Evropě. Byla postavena v roce 1892 v neorenesančním slohu s maurskými prvky. Dnes slouží jako koncertní a výstavní sál.

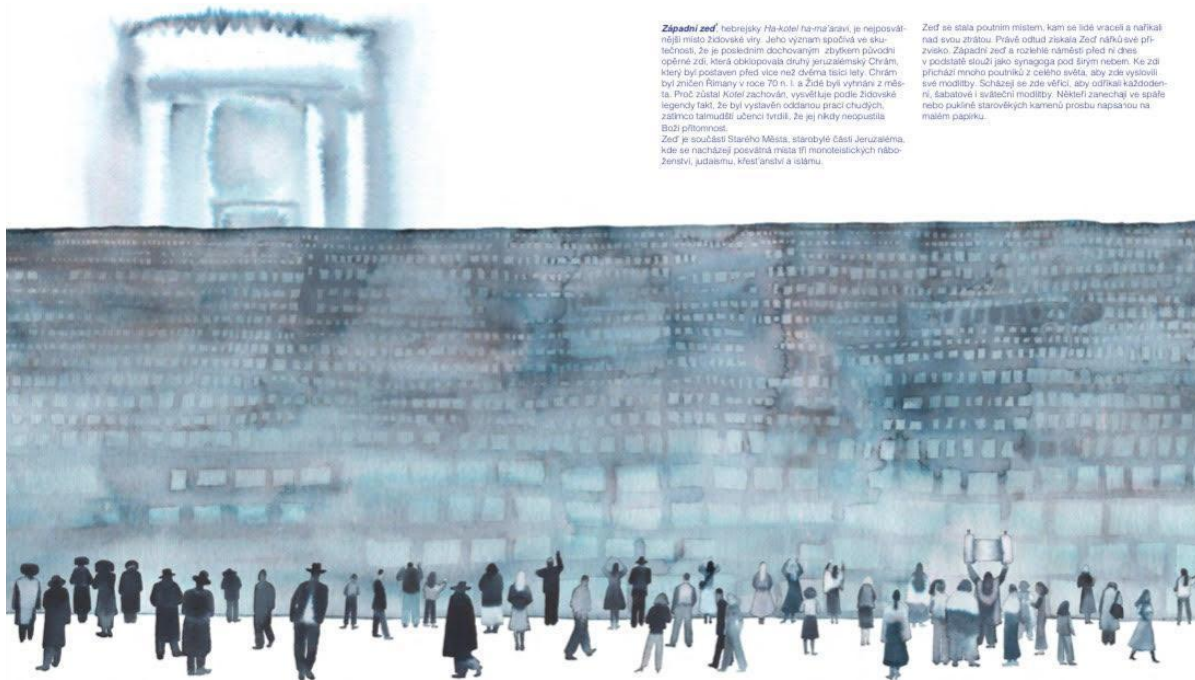

Nová synagoga v Liberci
Je první nově postavenou synagogou na území Česka od doby druhé světové války. Stojí na místě staré synagogy. Hlavní tvář vyhládky je Kšof zlořečící. Židovská modlitebna je součástí Kragké vědecké knihovny. Komplex budov je označován za „jatekno umění“. Synagoga a budova knihovny společně tvoří dachový pátok kultury.

38

Synagoga v Břeclavi
Byla postavena v roce 1888 v neorenesančním slohu a zmeškaný prvky v staroru. Synagoga byla k bezohledným územím využitá do začátku okupace, celé půlstoletí pak sloužila jako skladovací prostory. Po celková rekonstrukci v letech 1989-1998 znovu jako státní expozice, koncertní sál a divoká společenských sálů.

Západní zeď hebrejsky *Ha-kotel ha-ma'aravi*, je neposvátnější místo židovské vry. Jeho význam spočívá ve skutečnosti, že je posledním dochovaným zbytkem původní opěrné zdi, která obklopovala druhý jeruzalémský Chrám, který byl postaven před více než dvěma tisíci lety. Chrám byl zničen Římany v roce 70 n. l. a Zeď byla vytržena z města. Proč zůstal Kotel zachován, vysvětluje podle židovské legendy fakt, že byl vystavěn oddanou práci chudých, zatímco památníci oběti tvrdí, že jej nikdy neopustila Boží přítomnost. Zeď je součástí Starého Města, starobylé části Jeruzaléma, kde se nacházejí považována místa tří monoteistických náboženství, judaismu, křesťanství a islámu.

Zeď se stala pouhým místem, kam se lidé vraceli a naklíkali nad svou ztrátou. Přáve odtud získala Zeď náhru své přítomnosti. Západní zeď a ostatně náhru před ní dnes v podstatě slouží jako synagoga pod širým nebem. Ke zdi přichází mnoho poutníků z celého světa, aby zde vyslovili své modlitby. Scházejí se zde věřící, aby odříkali kabodeni, šabatové i sváteční modlitby. Někteří zanechávají ve spáň nebo pokíně starověkých kamennou prosbu napiaťou na malém papírku.

43

Příloha 8

Ukázka finálních ilustrací

Svatba

Svatba

Zidovská svatba tradičně začíná předkřesťanským zvykem, který utvořili hostiam přivítat nevěstu a ženicha. Obřad začíná láskavým zmařením prstů: "a spočívá v tom, že ženich a nevěsta jsou v osádkových místnostech. Ženich přijímá muzikální hosty, se kterými pronáší přípitky a nábožní slova z Tóry. Sečteno a sečteno, ženich a nevěsta, doprovázeni zpěvem a tancem. Na závěr chvil nevěsta v jiné místnosti přijímá hosty a jejich blahopřání. Nevěsta obvykle sedí na elegantním křesle předem nastaveném trůn. Tato část obřadu byla ukončena společným postápním křesla, manželé se usmívají. Počátek ženicha a nevěsty stáří doprovázejí dva svědkové.

Na vítězných Zidovských svatbách začíná ženich nevěstu živějším tleskáním před samotným obřadem. Obřad nazývají židovskými je velmi silný a emocionální zážitek, zejména pokud budoucí manželé pár dodají zvyk, že se nikdo neví před svatbou nevědy. V průběhu let se od židovské svatby mimo ortodoxní křeslo uplatňují, ale v posledních letech se páry k obřadu více spolehnou svým osobním apokryfem. Obřadní alternativní varianta židovského je obřadní nevědy a ženicha nevězajem. Ženich zahájí nevěstu zájmem a ona mu může pomoci na hlavu jarmuku nebo mu pomůže do řadu. Příkoním měnou byl všichni svatební hosté, aniž by to bylo nejvyšší radou. Tento obřad je navržen tak, aby potěšil páru a jejich blízké rodinné zaměřit se na význam okamžiku, kdy rodiče posílají své děti, aby se staly svou vlastní rodinou. Ženich a nevěsta předtím svatební účtů spolu s oběma rodiči až k chvilce, svatebnímu batizování, pod kterým uzavřou sňatek. Před samotným začátkem obřadu nevěsta svatbě at oběma rodičům ženicha. Křeslo nebo hodiny, které má mnoho významů vyprávění. Člověk sedí má v judaismu magický význam. Bůh stvořil zemi za šest dní a sedmý den odpočívá. Sedmá část symbolizuje úplnost, dokončení a naplnění. Význam křesla, který nevěsta vypráví lidem svého ženicha, může symbolizovat magickou zvěst, která bude chránit před zlym duchy. Další výklad může být takový, že nevěsta vypráví nový rodinný kruh. Mnoho párů i v této tradice uplatňují alternativní a romantický způsob. Pár, jeden po druhém, třikrát okružují toho druhého a sádně otáčením provádě společně.

Pár společně stane pod chupou. Během obřadu umístí ženich prsten na prst nevědy a nevěsta se slovy "Phe, tento prstenek je mi zaslíbení podle zákona Mojžíšova a Izavael". Ženich přidá nevěstu doprovázející křeslo a nábožně zvebra drachot nebo "sedm postápní". Požehnání může přivést sám ženich, členové rodiny nebo přítelé. Tím se začíná v hub-náhlé, ale může se přidat v předstihu a křeslo také obnau-řtí požehnání. Na konci obřadu ženich slavnostně rozdá své svatební pohár a všechny přítomné nábožně zvebra. "Mash le" Obřad definitivně uzavře zvyk jichod, kdy novomanželé o samotě žijí čas v místnosti, kde budou jen oni dva. V okamžiků dotáčí bylo napřipudně, aby byli před svatbou muž a ženou o samotě bez přítomnosti třetí osoby a tradice jichod byl první okamžik, kdy to možná bylo. Dnes se tento zvyk čas brán jako příhodná chvíle, aby si pár společně oddalčt, než se přijdou ke zbytku své rodiny a přátel při bujarech oslavách. V tradičních židovských komunitách muži a ženy tančí oddalčt ve svých vlastních skupinách, ale v liberálních křeslech tančí všichni hosté společně. Při obřadě slavnosti páru Pheva naplá svatební tanců zvláštní kruhový tanec. Hora, příktem jsou novomanžele, každý má své žid, vyprávění nad hlavy obřadních. Během tance tři ženich a nevěsta každý jeden konci prstu láby na znamení svého spolek.

Příloha 9 Ukázka finálních ilustrací

Bibliické podání vidí svazek dvou lidí, zpečetěným manželstvím jako znovuzrození a znovuzrození jednoty. Když Adam nognemeral všechny zvířata, nebylo v něm žádná jiná. Přece jen ale jeho druhá polovička už existovala. Byla stvořena ve stejný čas jako on. Obě prvořiny od sebe oddělily, každá byto určeno jedno kolo. Od svého počátku ale patří k sobě. V Talmudu zas jeden mudro říká, že muž hledá životní družku, aby v ní našel to, co ztratil, a jny mudro k tomu dodal, že sám zje člověk toz radost, toz pozehráni a bez štěstí. K manželství je člověk předsurčen. Je to předpoklad k vyspění jeho posláni. Úkolem židovka je lidství, uctžovat, rozšířovat a přivádět k rozkvětu.

Vždy je potřeba usilovat o vytvoření vhodného spojení a o krásný, vznesený společný život. Jinak použo nevydží. Manželství zaručeně na romantské lásce a tím spíš manželství, které následuje třeba po několika letech společného soužití dvou lidí, je poměrně moderní přístup ke svátosti. Dříve byto zvykem uzavřít manželství dřívepočtu s jediné osobní robitama. Vem časlu se v minulosti ale i dnes přvotává na pomoc šácht, profesionální dotazovačka. Dnešní přístup k seznamování se často zaměřuje na přtažlivost a romantsku a méně se soustředí na skutečnou kompatibilitu. Srdce následující mysl je podle židovské tradice dokončených svátka vzorem opeřechu.

51

Pohár

Podle židovského práva předchází samotnému obřadu uzavření manželství obřad zasnoubení, ejusin. Neprve se pronese požehání nad pohárem vína, po němž následuje požehání zasnoubení. Nevěsta z ženichem jsou vyzváni, aby trochu vína upili. Snoubenci pijí z jednoho poháru na znamení toho, že od nynějška budou kalich života vyprazdňovat společně. Pár přijíjí vínem i po pronesení sedmi požehání, ševa brachot. S židovskými obřady nebo svátky je spjaté piti vína nebo hroznové šťávy. V židovské kultuře je víno symbolem štěstí, které má insprovat a utěšit, propůjčit chvíli určitou důstojnost a důkladnost, povýšit obyčejnou i mimořádnou lidskou událost na vyšší duchovní úroveň. Pro požehání vína lze použít jakýkoliv typ pohárku, ale pokud nabíjí urči použit košer vína, bude zapotřebí košer pohár, který je košer, toz, že byl vždy použit pouze pro košer nápoje nebo nebyl ještě nikdy předtím využit.

Vysvětlení zvyku rozbití poháru bývá různé. Jeden z pohledů na tento zvyk tvrdí, že se jedná o ochranu proti démonům, kteří by mohli překazit štěstí novomanželů. Údajně se měli zaleknout zvuku tříštění skla a o ostře střepy se poranit. Další pohled na tuto tradici nás vrací ke zničení Chrámu. Všichni přítomní by neměli zapominat ani v té nejradostnější chvíli na lhu a bolestné okamžiky židovské historie. Lipněm se radovat z chvíli dobrých, ale mít na paměti, jak křehká může být jejich pomjivost. Rozbití skla také rozbití ticho a okazalost obřadu a každý zvolá: „Mazel tov!“

64

65

Příloha 10

Ukázka finálních ilustrací

60

61

Prsten

Podle židovského práva bude manželství platné, pokud bude doprovázeno i fyzickým hmatatelným činem. Ženich proto dává nevěstě prsten. Nevěsta přijetím tohoto daru dává svůj souhlas se sňatkem. Kruhový tvar prstenu vyjadřuje vztah bez konce. Sňubní prsten symbolizuje čistotu, čestnost a rovnost mezi budoucími manžely. Právě proto by měl být podle tradice zhotoven hladký, bez jakéhokoli zdobení. V dřívějších dobách se s oblibou používaly zdobenější prsteny. Stoužily při svatebním obřadu a byly použity pouze při této příležitosti. Obvykle bývaly tyto prsteny majetkem synagogy. Měly větší rozměr než běžné.

prsteny a vyskytovaly se v různých verzích s rozličnými detaily a zdobením.

Domeček na prstenu měl symbolizovat nový domov a rodinu. Honosnější budovy měly odkazovat na Jeruzalémský Chrám. Tyto prsteny bývaly půjčovány synagogou svatebčanům po celé generace.

62

63

Příloha 11

Obálka a předsádka knihy

